

УДК 517.5

Е.А. Севостьянов (Житомирский государственный университет имени Ивана Франко; Институт прикладной математики и механики НАН Украины, г. Славянск)

Є.О. Севостьянов (Житомирський державний університет імені Івана Франка; Інститут прикладної математики і механіки НАН України, м. Слов'янськ)

E.A. Sevost'yanov (Zhytomyr Ivan Franko State University; Institute of Applied Mathematics and Mechanics of NAS of Ukraine, Slov'yans'k)

Об обратном модульном неравенстве для одного класса отображений
Про обернену нерівність Полецького в одному класі відображень
On the inverse Poletsky inequality for one class of mappings

Изучаются дифференцируемые почти всюду отображения, обладающие N -свойством Лузина относительно меры Лебега, N^{-1} -свойством относительно $(n - 1)$ -мерной меры Хаусдорфа на сферах и имеющие нулевую лебегову меру образа точек, где их якобиан обращается в нуль. Доказано, что такие отображения удовлетворяют нижней оценке искажения типа Полецького в своей области определения.

Досліджено диференційовні майже скрізь відображення, які мають N -властивість Лузіна, N^{-1} -властивість на сферах відносно $(n - 1)$ -вимірної міри Хаусдорфа та які мають нульову лебегову міру образу точок, де їх якобіан обертається в нуль. Доведено, що такі відображення задовольняють нижню оцінку спотворення типу Полецького в своїй області визначення.

We study mappings differentiable almost everywhere, possessing the N -Luzin property, the N^{-1} -property on the spheres with respect to the $(n - 1)$ -dimensional Hausdorff measure and such that the image of the set where its Jacobian equals to zero has a zero Lebesgue measure. It is proved that such mappings satisfy the lower bound for the Poletsky-type distortion in their domain of definition.

1. Вступ. Одним з методів дослідження класів Соболева та Орліча–Соболева є використання оцінок спотворення модуля сімей кривих і поверхонь (див., напр., [1] і [2]). Зокрема, нижні оцінки спотворення модуля сімей концентричних сфер при відображенні становлять важливу роль при дослідженні їх локальної і межевої поведінки, див. там же. Зауважимо, що в згаданих працях мова йде виключно про відображені поверхні, в той час як оцінки модулів сімей самих цих поверхонь не були задіяні, як їх роль докладно не вивчалася. Основна мета даної замітки – отримати оцінки модуля сімей множин, образ яких при даному відображенні є сферою з центром у фіксованій точці. Як буде показано нижче, ці оцінки пов’язані з так званою оберненою нерівністю Полецького, що дає можливість опису багатьох властивостей відповідних відображень з урахуванням наших попередніх результатів (див., напр., [3]).

Наведемо необхідні означення та формулювання основного результату. Нехай X та Y – два простори з мірами μ і μ' , відповідно. Будемо говорити, що відображення $f : X \rightarrow Y$ має N -властивість Лузіна, якщо з умови $\mu(E) = 0$ випливає, що $\mu'(f(E)) = 0$. Аналогічно, будемо говорити, що відображення $f : X \rightarrow Y$ має N' -властивість Лузіна, якщо з умови $\mu'(E) = 0$ випливає, що $\mu(f^{-1}(E)) = 0$. Покладемо в точках диференційовності $x \in D$ відображення f

$$\begin{aligned} l(f'(x)) &= \min_{h \in \mathbb{R}^n \setminus \{0\}} \frac{|f'(x)h|}{|h|}, \\ \|f'(x)\| &= \max_{h \in \mathbb{R}^n \setminus \{0\}} \frac{|f'(x)h|}{|h|}, \\ J(x, f) &= \det f'(x). \end{aligned} \tag{1}$$

Зафіксуємо число $p > 1$. Внутрішня і зовнішня дилатації відображення f в точці x порядку p визначаються, відповідно, співвідношеннями

$$\begin{aligned} K_{I,p}(x, f) &= \begin{cases} \frac{|J(x, f)|}{l(f'(x))^p}, & J(x, f) \neq 0, \\ 1, & f'(x) = 0, \\ \infty, & \text{в інших випадках} \end{cases}, \\ K_{O,p}(x, f) &= \begin{cases} \frac{\|f'(x)\|^p}{|J(x, f)|}, & J(x, f) \neq 0, \\ 1, & f'(x) = 0, \\ \infty, & \text{в інших випадках} \end{cases}. \end{aligned}$$

Для відображення $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$, множини $E \subset D$ та $y \in \mathbb{R}^n$, визначимо функцію кратності $N(y, f, E)$ як кількість прообразів точки y у множині E , тобто

$$N(y, f, E) = \text{card} \{x \in E : f(x) = y\},$$

$$N(f, E) = \sup_{y \in \mathbb{R}^n} N(y, f, E).$$

Нехай точка $y \in \mathbb{R}^n$ не належить множині $f(A)$, де A – множина всіх точок, де відображення $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$, $n \geq 2$, не має повного диференціалу. Припустимо, що $N(f, D) < \infty$. Тоді покладемо

$$Q(y) := K_{O,p}(y, f^{-1}) = \sum_{x \in f^{-1}(y)} K_{I,p}(x, f). \tag{2}$$

Нехай $y_0 \in \mathbb{R}^n$, $0 < r_1 < r_2 < \infty$ і

$$A = A(y_0, r_1, r_2) = \{y \in \mathbb{R}^n : r_1 < |y - y_0| < r_2\}. \quad (3)$$

Для заданих множин $E, F \subset \overline{\mathbb{R}^n}$ і області $D \subset \mathbb{R}^n$ позначимо через $\Gamma(E, F, D)$ сім'ю всіх кривих $\gamma : [a, b] \rightarrow \overline{\mathbb{R}^n}$ таких, що $\gamma(a) \in E, \gamma(b) \in F$ і $\gamma(t) \in D$ при $t \in [a, b]$. Якщо $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$ – задане відображення, $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$, і $0 < r_1 < r_2 < r_0 = \sup_{y \in f(D)} |y - y_0|$, то через $\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)$ ми позначимо сім'ю всіх кривих γ в області D таких, що $f(\gamma) \in \Gamma(S(y_0, r_1), S(y_0, r_2), A(y_0, r_1, r_2))$. Нехай $Q_* : \mathbb{R}^n \rightarrow [0, \infty]$ – вимірنا за Лебегом функція, а $M_\alpha(\Gamma)$ позначає α -модуль сімей кривих Γ (див. [4, розд. 6]). Будемо говорити, що f задовольняє обернену нерівність Полецького в точці $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$ відносно α -модуля якщо співвідношення

$$M_\alpha(\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)) \leq \int_{A(y_0, r_1, r_2) \cap f(D)} Q_*(y) \cdot \eta^\alpha(|y - y_0|) dm(y) \quad (4)$$

виконується для довільної вимірної за Лебегом функції $\eta : (r_1, r_2) \rightarrow [0, \infty]$ таких, що

$$\int_{r_1}^{r_2} \eta(r) dr \geq 1. \quad (5)$$

Має місце наступна

Теорема 1. Нехай $p > 1$, $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$ – диференційовне майже скрізь відображення, яке має N -властивість Лузіна відносно лебегової міри в $\mathbb{R}^n$, таке що $N(f, D) < \infty$, і нехай $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$, $r_0 = \sup_{y \in f(D)} |y - y_0|$. Нехай, крім того, $\overline{D}$ – компакт в $\mathbb{R}^n$,

$$\overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))} \cap \overline{f^{-1}(S(y_0, r_2))} = \emptyset \quad (6)$$

для всяких $0 < r_1 < r_2 < r_0$ і, крім того,

$$m(f(\{x \in D : J(x, f) = 0\})) = 0. \quad (7)$$

Припустимо, крім того, що f -має N^{-1} -властивість на $S(y_0, r) \cap f(D)$ при майже всіх $r \in (\varepsilon, r_0)$ відносно міри Хаусдорфа $\mathcal{H}^{n-1}$ на $S(y_0, r)$. Якщо функція Q , визначена в (2), належить класу $L^{\frac{n-1}{p-n+1}}(f(D))$, то відображення f задовольняє обернену нерівність Полецького в точці y_0 при $\alpha = \frac{p}{p-n+1}$ і $Q_*(y) := N^p(f, D) \cdot Q^{\frac{n-1}{p-n+1}}(y)$.

Наслідок 1. Твердження теореми 1 має місце, якщо в ньому замість умови (7) вимагати більш сильну умову: $J(x, f) \neq 0$ майже скрізь.

Наслідок 2. Твердження теореми 1 має місце, якщо в ньому замість умови (6) вимагати більш сильну умову: f має неперервне продовження на ∂D .

2. Спотворення сімей множин при відображеннях. Наступні важливі відомості, які стосуються ємності пари множин відносно області, можуть бути знайдені в роботі В. Цимера [5]. Нехай G – обмежена область в $\mathbb{R}^n$ і C_0, C_1 – непересічні компактні

множини, які належать замиканню G . Покладемо $R = G \setminus (C_0 \cup C_1)$ і $R^* = R \cup C_0 \cup C_1$. Для числа $p > 1$ визначимо p -ємність пари C_0, C_1 відносно замикання G рівністю

$$C_p[G, C_0, C_1] = \inf_R \int |\nabla u|^p dm(x),$$

де точна нижня межа береться по всіх функціях u , неперервним у R^* , $u \in ACL(R)$, таким що $u = 1$ на C_1 і $u = 0$ на C_0 . Вказані функції називаються *допустимими* для $C[G, C_0, C_1]$. Будемо говорити, що множина $\sigma \subset \mathbb{R}^n$ *розділяє* C_0 і C_1 у R^* , якщо $\sigma \cap R$ замкнено в R і знайдуться непересічні множини A і B , відкриті відносно $R^* \setminus \sigma$, такі що $R^* \setminus \sigma = A \cup B$, $C_0 \subset A$ і $C_1 \subset B$. Нехай Σ позначає клас всіх множин, які розділяють C_0 і C_1 в R^* . Для числа $p' = p/(p-1)$ визначимо величину

$$\widetilde{M}_{p'}(\Sigma) = \inf_{\rho \in \text{adm} \Sigma} \int_{\mathbb{R}^n} \rho^{p'} dm(x) \quad (8)$$

де запис $\rho \in \widetilde{\text{adm}} \Sigma$ позначає, що ρ – невід’ємна борелева функція в $\mathbb{R}^n$ така, що

$$\int_{\sigma \cap R} \rho d\mathcal{H}^{n-1} \geq 1 \quad \forall \sigma \in \Sigma. \quad (9)$$

Зауважимо, що згідно результату Цимера

$$\widetilde{M}_{p'}(\Sigma) = C_p[G, C_0, C_1]^{-1/(p-1)}, \quad (10)$$

див. [5, теорема 3.13] при $p = n$ і [6, с. 50] при $1 < p < \infty$, крім того, за результатом Хессе

$$M_p(\Gamma(E, F, D)) = C_p[D, E, F], \quad (11)$$

де $(E \cup F) \cap \partial D = \emptyset$ (див. [7, теорема 5.5]). Шлик показав, що вимогу $(E \cup F) \cap \partial D = \emptyset$ може буде знято, іншими словами, рівність (11) виконується для довільних непересічних непорожніх компактних множин $E, F \subset \overline{D}$ (див. [8, теорема 1]).

Нехай S – поверхня, тобто, $S : D_s \rightarrow \mathbb{R}^n$ – неперервне відображення відкритої множини $D_s \subset \mathbb{R}^{n-1}$. Покладемо $N(y, S) = \text{card } S^{-1}(y) = \text{card}\{x \in D_s : S(x) = y\}$ *функцію кратності* поверхні S відносно точки $y \in \mathbb{R}^n$. Для борелевої множини $B \subset \mathbb{R}^n$ її $(n-1)$ -вимірна хаусдорфова площа, асоційована з поверхнею S , визначається за формулою $\mathcal{A}_S(B) = \mathcal{A}_S^{n-1}(B) = \int_B N(y, S) d\mathcal{H}^{n-1}y$, див. [9, пункт 3.2.1]. Для борелевої функції $\rho : \mathbb{R}^n \rightarrow [0, \infty]$ її інтеграл над поверхнею S визначається за формулою $\int_S \rho d\mathcal{A} = \int_{\mathbb{R}^n} \rho(y) N(y, S) d\mathcal{H}^{n-1}y$. Надалі $J_k f(x)$ позначає k -вимірний якобіан відображення f в точці x (див. [9, § 3.2, гл. 3]).

Нехай $n \geq 2$, і Γ – сім’я поверхонь S . Борелеву функцію $\rho : \mathbb{R}^n \rightarrow \overline{\mathbb{R}^+}$ будемо назвати *допустимою* для сім’ї Γ , скор. $\rho \in \text{adm } \Gamma$, якщо

$$\int_S \rho^{n-1} d\mathcal{A} \geq 1 \quad (12)$$

для будь-якої поверхні $S \in \Gamma$. Для заданого числа $p \in (0, \infty)$ p -модулем сім'ї Γ назвемо величину

$$M_p(\Gamma) = \inf_{\rho \in \text{adm } \Gamma} \int_{\mathbb{R}^n} \rho^p(x) dm(x).$$

Мы також покладемо $M(\Gamma) := M_n(\Gamma)$. Нехай $p \geq 1$. Будемо говорити, що деяка властивість P виконується для p -майже всіх поверхонь області D , якщо ця властивість виконується для всіх поверхонь у D , крім, може бути, деякої їх підсім'ї, p -модуль якої дорівнює нулю. Якщо мова йде про конформний модуль $M(\Gamma) := M_n(\Gamma)$, префікс « n » у виразі « n -майже всіх», як правило, забирається. Будемо говорити, що вимірنا за Лебегом функція $\rho: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^+$ p -узагальнено допустима для сім'ї Γ поверхонь S в $\mathbb{R}^n$, скор. $\rho \in \text{ext}_p \text{adm } \Gamma$, якщо співвідношення (12) виконано для p -майже всіх поверхонь S сім'ї Γ . Доведення наступної леми ґрунтується на підході, використаному при встановленні взаємозв'язку класів Орліча–Соболева з нижніми оцінками спотворення модуля сімей поверхонь (див., напр., [1, теорема 5] та [2, теорема 4]). В такій загальній постановці дана лема доводиться вперше в даній роботі.

Лема 1. Нехай $f: D \rightarrow \mathbb{R}^n$ – диференційовне майже скрізь відображення, яке має N -властивість Лузіна відносно лебегової міри в $\mathbb{R}^n$, таке що $N(f, D) < \infty$ і нехай $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$, $r_0 = \sup_{y \in f(D)} |y - y_0|$. Нехай, крім того, нехай виконано умову (7). Зафіксуємо $\varepsilon > 0$, і позначимо через Σ_ε сім'ю всіх множин вигляду

$$\{f^{-1}(S(y_0, r) \cap f(D))\}, \quad r \in (\varepsilon, r_0). \quad (13)$$

Припустимо, крім того, що f -має N^{-1} -властивість на $S(y_0, r) \cap f(D)$ при майже всіх $r \in (\varepsilon, r_0)$ відносно міри Хаусдорфа $\mathcal{H}^{n-1}$ на $S(y_0, r)$. Тоді

$$\widetilde{M}_{\frac{p}{n-1}}(\Sigma_\varepsilon) \geq \frac{1}{N^{\frac{n}{p-1}}(f, D)} \inf_{\rho \in \text{ext adm}_p f(\Sigma_\varepsilon)} \int_{f(D) \cap A(y_0, \varepsilon, r_0)} \frac{\rho^p(y)}{Q(y)} dm(y) \quad (14)$$

для всіх $\varepsilon \in (0, \varepsilon_0)$, $\varepsilon_0 \in (0, r_0)$, де Q визначена співвідношенням (2).

Доведення. Без обмеження загальності модна вважати, що $r_0 > 0$. Будемо в цілому слідувати методології, викладеній при доведенні [1, теорема 5] (див. також [10, теорема 8.6]).

Позначимо через B (борелеву) множину всіх точок $x \in D$, де відображення f має повний диференціал $f'(x)$ і $J(x, f) \neq 0$. За теоремою Кірсбрауна та з огляду на єдиність апроксимативного диференціалу (див., напр., [9, 2.10.43 і теорема 3.1.2]) впливає, що множина B є зчисленням об'єднання борелевих множин B_k , $k = 1, 2, \dots$, таких що відображення $f_k = f|_{B_k}$ є біліпшицевими гомеоморфізмами (див. [9, лема 3.2.2 і теореми 3.1.4 і 3.1.8]). Без обмеження загальності, можна вважати, що множини B_k попарно не перетинаються. Позначимо також через B_* множину всіх точок $x \in D$, де f має повний диференціал, проте $J(x, f) = 0$.

Оскільки множина $B_0 := D \setminus (B \cup B_*)$ має лебегову міру нуль, а відображення f має N -властивість Лузіна, то $m(f(B_0)) = 0$. За [10, теорема 9.3] $\mathcal{A}_{S_r}(f(B_0)) = 0$ для p -майже всіх сфер $S_r := S(y_0, r) \cap f(D)$ з центром в точці y_0 , де «майже всіх» розуміється в сенсі p -модуля сімей поверхонь. Зауважимо, що функція $\psi(r) := \mathcal{H}^{n-1}(f(B_0) \cap S_r)$ є вимірною

за Лебегом з огляду на теорему Фубіні ([12, розд. 8.1, гл. III]), тому множина $E \subset \mathbb{R}$ усіх $r \in \mathbb{R}$ таких, що $\mathcal{H}^{n-1}(B_0 \cap S_r) = 0$, є вимірною за Лебегом. Тоді за [13, лема 4.1] також $\mathcal{A}_{S_r}(f(B_0)) = 0$ для майже всіх сфер $S_r := S(y_0, r)$ з центром в точці y_0 , де «майже всіх» розуміється в сенсі одновимірної міри Лебега відносно параметру $r \in (\varepsilon, r_0)$. Тоді за умовою леми

$$\mathcal{H}^{n-1}(f^{-1}(S_r) \cap B_0) = 0 \quad (15)$$

для майже всіх $r \in (\varepsilon, r_0)$. Міркуючи аналогічно, маємо:

$$\mathcal{H}^{n-1}(f^{-1}(S_r) \cap B_*) = 0 \quad (16)$$

для майже всіх $r \in (\varepsilon, r_0)$.

Нехай $\rho^{n-1} \in \widetilde{\text{adm}} \Sigma_\varepsilon$ і

$$\tilde{\rho}(y) = \begin{cases} \sup_{x \in f^{-1}(y) \cap D \setminus B_0} \rho_*(x), & y \in f(D) \setminus f(B \cap B_*) \\ 0, & y \in f(B \cap B_*) \end{cases}, \quad (17)$$

де

$$\rho_*(x) = \begin{cases} \rho(x)/l(f'(x)), & x \in D \setminus B_0, \\ 0, & \text{в інших випадках} \end{cases} \quad (18)$$

Зауважимо, що $\tilde{\rho} = \sup \rho_k$, де

$$\rho_k(y) = \begin{cases} \rho_*(f_k^{-1}(y)), & y \in f(B_k), \\ 0, & \text{в інших випадках} \end{cases} \quad (19)$$

і кожне відображення $f_k = f|_{B_k}$, $k = 1, 2, \dots$ є ін'єктивним. Отже, функція $\tilde{\rho}$ є борелевою (див., напр., [12, теорема I (8.5)]).

Нехай $f^{-1}(S_r) := S_r^*$. Тоді

$$\begin{aligned} \int_{S_r \cap f(D)} \tilde{\rho}^{n-1}(y) d\mathcal{A}_* &= \int_{\mathbb{R}^n} \tilde{\rho}^{n-1}(y) \chi_{S_r \cap f(D)}(y) d\mathcal{H}^{n-1}y = \\ &= \int_{\mathbb{R}^n} \frac{1}{\sum_{k=1}^{\infty} N(y, f, B_k \cap S_r^*)} \cdot \sum_{k=1}^{\infty} \tilde{\rho}^{n-1}(y) \chi_{S_r \cap f(D)}(y) N(y, f, B_k \cap S_r^*) d\mathcal{H}^{n-1}y \geq \\ &\geq \frac{1}{N(f, D)} \sum_{k=1}^{\infty} \int_{\mathbb{R}^n} \rho_*^{n-1}(f_k^{-1}(y)) N(y, f, B_k \cap S_r^*) d\mathcal{H}^{n-1}y = \\ &= \frac{1}{N(f, D)} \sum_{k=1}^{\infty} \int_{f(B_k \cap S_r^*)} \rho_*^{n-1}(f_k^{-1}(y)) d\mathcal{H}^{n-1}y. \end{aligned} \quad (20)$$

Враховуючи (15) і (16), за [9, наслідок 3.2.20] при $m = n - 1$ ми отримуємо, що

$$\sum_{k=1}^{\infty} \int_{f(B_k \cap S_r^*)} \rho_*^{n-1}(f_k^{-1}(y)) d\mathcal{H}^{n-1}y = \sum_{k=1}^{\infty} \int_{B_k \cap S_r^*} \rho_*^{n-1}(x) J_{n-1}f(x) d\mathcal{H}^{n-1}x \geq$$

$$\begin{aligned}
&\geq \sum_{k=1}^{\infty} \int_{B_k \cap S_r^*} \frac{\rho^{n-1}(x)}{l^{n-1}(f'(x))} J_{n-1} f(x) d\mathcal{H}^{n-1} x \geq \\
&\geq \sum_{k=1}^{\infty} \int_{B_k \cap S_r^*} \rho^{n-1}(x) d\mathcal{H}^{n-1} x = \int_{f^{-1}(S_r)} \rho^{n-1}(x) d\mathcal{H}^{n-1} x \geq 1.
\end{aligned} \tag{21}$$

для майже всіх $S_r = f \circ S_r^* \in f(\Sigma_\varepsilon)$. З (21) випливає, що $N^{\frac{1}{n-1}}(f, D) \tilde{\rho} \in \text{ext adm}_p f(\Sigma_\varepsilon)$ (див. [13, лема 4.1]).

Оскільки $\tilde{\rho}^p(y) = \sup_{k \in \mathbb{N}} \rho_k^p(y) \leq \sum_{k=1}^{\infty} \rho_k^p(y)$ і $m(f(B_*)) = m(f(B_0)) = 0$, то

$$\int_{f(D)} \frac{\tilde{\rho}^p(y)}{Q(y)} dm(y) \leq \sum_{k=1}^{\infty} \int_{f(B_k)} \frac{\rho_k^p(y)}{Q(y)} dm(y) \leq \sum_{k=1}^{\infty} \int_{f(B_k)} \frac{\rho_k^p(y)}{K_{I,p}(f_k^{-1}(y), f)} dm(y).$$

Використовуючи заміну змінних на кожному B_k , $k = 1, 2, \dots$, див., напр., [9, теорема 3.2.5], будемо мати:

$$\begin{aligned}
&\int_{f(B_k)} \frac{\rho_k^n(y)}{K_{I,p}(f_k^{-1}(y), f)} dm(y) = \int_{f(B_k)} \frac{\rho^p(f_k^{-1}(y))}{l^p(f'(f_k^{-1}(y))) K_{I,p}(f_k^{-1}(y), f)} dm(y) = \\
&= \int_{B_k} \frac{\rho^p(x) \cdot |J(x, f)|}{l^p(f'(x)) K_{I,p}(x, f)} dm(x) = \int_{B_k} \frac{\rho^p(x) \cdot |J(x, f)|}{l^p(f'(x)) K_{I,p}(x, f)} dm(x) = \int_{B_k} \rho^p(x) dm(x).
\end{aligned}$$

З останніх співвідношень випливає, що

$$\int_{f(D)} \frac{\tilde{\rho}^p(y)}{Q(y)} dm(y) \leq \sum_{k=1}^{\infty} \int_{B_k} \rho^p(x) dm(x). \tag{22}$$

Сумуючи (22) по $k = 1, 2, \dots$ і використовуючи зчисленну адитивність інтеграла Лебега (див., напр., [12, теорема I.12.3]), ми отримаємо, що

$$\int_{f(D)} \frac{1}{Q(y)} \tilde{\rho}^p(y) \cdot dm(y) \leq \int_D \rho^p(x) dm(x). \tag{23}$$

Переходячи в (23) до $\inf$ по всіх функціях $\rho \in \text{adm } \Sigma_\varepsilon$, ми отримаємо, що

$$\int_{f(D)} \frac{1}{Q(y) \tilde{\rho}^p(y)} \cdot dm(y) \leq \widetilde{M_{\frac{p}{n-1}}}(\Sigma_\varepsilon),$$

звідки

$$\int_{f(D)} \frac{N^{\frac{p}{n-1}}(f, D)}{Q(y)} \tilde{\rho}^p(y) \cdot dm(y) \leq N^{\frac{p}{n-1}}(f, D) \cdot \widetilde{M_{\frac{p}{n-1}}}(\Sigma_\varepsilon).$$

Позначимо $\tilde{\rho}_1(y) := N^{\frac{1}{n-1}}(f, D) \cdot \tilde{\rho}(y)$, тоді з останнього співвідношення випливає, що

$$\int_{f(D)} \frac{\tilde{\rho}_1^p(y)}{Q(y)} dm(y) \leq N^{\frac{p}{n-1}}(f, D) \cdot \widetilde{M_{\frac{p}{n-1}}}(\Sigma_\varepsilon). \tag{24}$$

Оскільки за доведеним вище $\tilde{\rho}_1(y) = N^{\frac{1}{n-1}}(f, D)\tilde{\rho} \in \text{ext adm}_p f(\Sigma_\varepsilon)$, то з (24) і випливає бажане співвідношення (14). Лему доведено. $\square$

Маємо наступний простий наслідок.

Наслідок 3. Нехай $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$ – диференційовне майже скрізь відображення, яке має N та N^{-1} -властивості Лузіна відносно лебегової міри в $\mathbb{R}^n$, і нехай $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$, $r_0 = \sup_{y \in f(D)} |y - y_0|$. Зафіксуємо $\varepsilon > 0$, і позначимо через Σ_ε сім'ю всіх множин вигляду (13). Припустимо, крім того, що f -має N^{-1} -властивість на $S(y_0, r) \cap f(D)$ при майже всіх $r \in (\varepsilon, r_0)$ відносно міри Хаусдорфа $\mathcal{H}^{n-1}$ на $S(y_0, r)$. Тоді для всіх $\varepsilon \in (0, \varepsilon_0)$, $\varepsilon_0 \in (0, r_0)$, виконується співвідношення (14), де Q визначена співвідношенням (2).

Доведення. Оскільки f має N^{-1} -властивість Лузіна, за теоремою Пономарьова маємо, що $J(x, f) \neq 0$ майже скрізь (див., напр., [11, теорема 1]), ми можемо вважати, що $J(x, f) \neq 0$ на кожному B_k , $k = 1, 2, \dots$. Тоді, оскільки відображення f має N -властивість, то умову (7) також виконано. Бажане твердження, в такому випадку, випливає з леми 1. $\square$

3. Доведення головного результату. Нехай $Q_* : D \rightarrow [0, \infty]$ – вимірна за Лебегом функція. Через $q_{x_0}(r)$ ми позначаємо середнє інтегральне значення $Q_*(x)$ над сферою $|x - x_0| = r$,

$$q_{x_0}(r) := \frac{1}{\omega_{n-1} r^{n-1}} \int_{|x-x_0|=r} Q_*(x) d\mathcal{H}^{n-1}, \quad (25)$$

де ω_{n-1} – площа $((n-1)$ -вимірний міра Хаусдорфа) одиничної сфери в $\mathbb{R}^n$. Нижче ми також вважаємо, що виконуються наступні стандартні співвідношення: $a/\infty = 0$ при $a \neq \infty$, $a/0 = \infty$ при $a > 0$ і $0 \cdot \infty = 0$ (див., напр., [12, § 3, розд. I]). Наступний висновок отримано В.І. Рязановим спільно з автором у випадку $p = n$, див., напр., [10, лема 7.4] або [14, лема 2.2]. У випадку довільного $p > 1$ див., напр., [15, лема 2].

Твердження 1. Нехай $p > 1$, $n \geq 2$, $x_0 \in \mathbb{R}^n$, $r_1, r_2 \in \mathbb{R}$, $r_1, r_2 > 0$, $Q_*(x)$ – вимірна за Лебегом функція, $Q_* : \mathbb{R}^n \rightarrow [0, \infty]$, $Q_* \in L^1_{\text{loc}}(\mathbb{R}^n)$. Покладемо

$$I = I(x_0, r_1, r_2) = \int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{r^{\frac{n-1}{p-1}} q_{x_0}^{\frac{1}{p-1}}(r)},$$

і нехай $q_{x_0}(r)$ визначено співвідношенням (25). Тоді

$$\frac{\omega_{n-1}}{I^{p-1}} \leq \int_A Q_*(x) \cdot \eta^p(|x - x_0|) dm(x) \quad (26)$$

для довільної вимірної функції $\eta : (r_1, r_2) \rightarrow [0, \infty]$, такої що

$$\int_{r_1}^{r_2} \eta(r) dr = 1, \quad (27)$$

де $A = A(x_0, r_1, r_2)$ визначено співвідношенням (3).

Зауваження 1. Зауважимо, що якщо (26) виконується для будь-якої функції η з умовою (3), то це ж співвідношення виконується і для будь-якої функції η з умовою (5).

Справді, нехай η – невід’ємна вимірنا за Лебегом функція, яка задовольняє умову (5). Якщо $J := \int_{r_1}^{r_2} \eta(t) dt < \infty$, то ми покладемо $\eta_0 := \eta/J$. Очевидно, функція η_0 задовольняє умову (27). Тоді співвідношення (26) дає, що

$$\frac{\omega_{n-1}}{I^{p-1}} \leq \frac{1}{J^p} \int_A Q_*(x) \cdot \eta^p(|x - x_0|) dm(x) \leq \int_A Q_*(x) \cdot \eta^p(|x - x_0|) dm(x),$$

бо $J \geq 1$. Нехай тепер $J = \infty$. Тоді згідно [12, теорема I.7.4] функція η є границею неспадної невід’ємної послідовності простих вимірних функцій η_m , $m = 1, 2, \dots$. Покладемо $J_m := \int_{r_1}^{r_2} \eta_m(t) dt < \infty$ і $w_m(t) := \eta_m(t)/J_m$. Тоді з (27) випливає, що

$$\frac{\omega_{n-1}}{I^{p-1}} \leq \frac{1}{J_m^p} \int_A Q_*(x) \cdot \eta_m^p(|x - x_0|) dm(x) \leq \int_A Q_*(x) \cdot \eta_m^p(|x - x_0|) dm(x), \quad (28)$$

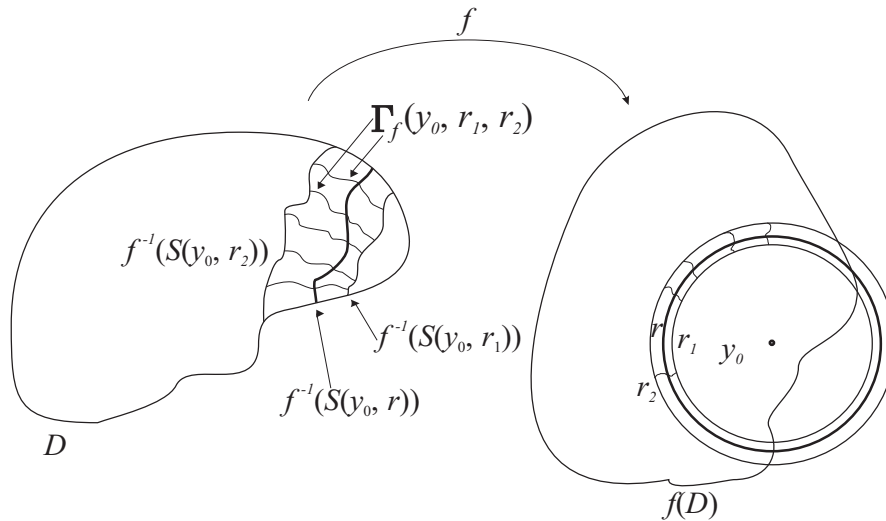
бо $J_m \rightarrow J = \infty$ при $m \rightarrow \infty$ (див. [12, лема I.11.6]), отже, $J_m \geq 1$ для достатньо великих $m \in \mathbb{N}$. Зауважимо, що функціональна послідовність $f_m(x) = Q_*(x) \cdot \eta_m^p(|x - x_0|)$, $m = 1, 2, \dots$ є невід’ємною, монотонно зростаючою і такою, що збігається майже скрізь до функції $f(x) := Q_*(x) \cdot \eta^p(|x - x_0|)$. Тоді за теоремою Лебега про монотонну збіжність (див. [12, теорема I.12.6]) можливий перехід до границі в правій частині нерівності (28), який дає нам бажану нерівність (26).

Доведення теореми 1. Зафіксуємо $y_0 \in \overline{f(D)} \setminus \{\infty\}$, і $0 < r_1 < r_2 < r_0 = \sup_{y \in f(D)} |y - y_0|$.

Позначимо

$$C_0 := \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))}, \quad C_1 := \overline{f^{-1}(S(y_0, r_2))}$$

(див. малюнок 1). Зауважимо, що C_0 і C_1 є непересічними компактами в $\overline{D}$ як замкнені

Мал. 1: До доведення теореми 1

підмножини компакту $\overline{D}$ і завдяки умові (6). Крім того, C_1 і C_2 непорожні за вибором r_0 , r_1 та r_2 . Покажемо, що множина $\sigma_r := f^{-1}(S(y_0, r))$ відділяє C_0 від C_1 в D при довільному $r \in (r_1, r_2)$. Дійсно, σ_r є замкненим в D як прообраз замкненої множини $S(y_0, r)$

при неперервному відображенні f (див., напр., [16, теорема 1.IV.13, гл. 1]). Зокрема, σ_r також замкнено і відносно $R := D \setminus (C_0 \cup C_1)$. Покладемо

$$A := f^{-1}(B(y_0, r)) \cup \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))}$$

і

$$B := (D \setminus \overline{f^{-1}(B(y_0, r))}) \cup \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))}.$$

Зауважимо, що A і B не порожні за вибором r_0, r_1, r_2 та r . Оскільки відображення f є неперервним, $f^{-1}(B(y_0, r))$ і $(D \setminus \overline{f^{-1}(B(y_0, r))})$ є відкритими в D . Покажемо, що A і B є відкритими в

$$R^* := R \cup C_0 \cup C_1 = D \cup \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))} \cup \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))}.$$

Нехай, наприклад, $x_0 \in A$. Якщо $x_0 \in f^{-1}(B(y_0, r))$, то в силу відкритості $f^{-1}(B(y_0, r))$ в D , точка x_0 має окіл, що міститься в R^* . Нехай тепер $x_0 \in \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))}$. Тоді множина $A_* := B(x_0, \varepsilon_*) \cap R^*$ є відкритою в R^* і містить точку x_0 при будь-якому $\varepsilon_* > 0$. Таким чином, A відкрито в R^* . Аналогічно можна показати, що B відкрито в R^* . Зауважимо, що $A \cap B = \emptyset$, причому $R^* \setminus \sigma_r = A \cup B$. Нехай Σ_{r_1, r_2} – сім'я всіх множин, які розділяють C_0 і C_1 в R^* . В такому випадку, за рівностями Цимера і Хессе (10) та (11), відповідно, будемо мати:

$$M_\alpha(\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)) = (\widetilde{M}_{p/(n-1)(\Sigma_{r_1, r_2})})^{1-\alpha}, \quad (29)$$

де $\alpha = \frac{p}{p-n+1}$. Тоді за лемою 1 з рівності (29) маємо, що

$$M_\alpha(\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)) \leq \left(\inf_{\rho \in \text{ext adm } f(\Sigma_\varepsilon)} \int_{f(D) \cap A(y_0, r_1, r_2)} \frac{\rho^p(y)}{N^{\frac{p}{n-1}}(f, D) \cdot Q(y)} dm(y) \right)^{-\frac{n-1}{p-n+1}}, \quad (30)$$

де Q визначена співвідношенням (2). Використовуючи другу виносну формулу в доведенні теореми 9.2 у [10], будемо мати:

$$\begin{aligned} & \inf_{\rho \in \text{ext adm } f(\Sigma_\varepsilon)} \int_{f(D) \cap A(y_0, r_1, r_2)} \frac{\rho^p(y)}{N^{\frac{p}{n-1}}(f, D) \cdot Q(y)} dm(y) = \\ & = \int_{\varepsilon}^{\varepsilon_0} \left(\inf_{\alpha \in I(r)} \int_{S(y_0, r) \cap f(D)} \frac{\alpha^q(y)}{N^{\frac{p}{n-1}}(f, D) \cdot Q(y)} \mathcal{H}^{n-1} \right) dr, \end{aligned} \quad (31)$$

де $q = \frac{p}{n-1}$, а $I(r)$ позначає множину всіх вимірних невід'ємних функцій на сфері $S(y_0, r) \cap f(D)$ таких, що $\int_{S(y_0, r) \cap f(D)} \alpha(x) \mathcal{H}^{n-1} = 1$. Тоді обираючи $X = S(y_0, r) \cap f(D)$, $\mu = \mathcal{H}^{n-1}$ і $\varphi = \frac{1}{Q}|_{S(y_0, r) \cap f(D)}$ у [10, лема 9.2], будемо мати:

$$\int_{r_1}^{r_2} \left(\inf_{\alpha \in I(r)} \int_{S(y_0, r) \cap f(D)} \frac{\alpha^q(y)}{Q(y)} \mathcal{H}^{n-1} \right) dr = \int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{\|Q\|_s(r)}, \quad (32)$$

де $\|Q\|_s(r) = \left(\int_{S(y_0, r) \cap f(D)} Q^s(x) d\mathcal{H}^{n-1} \right)^{1/s}$ і $s := \frac{n-1}{p-n+1}$. Отже, з (30), (31) і (32) ми отримуємо, що

$$\begin{aligned} M(\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)) &\leq N^p(f, D) \cdot \left(\int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{\|Q\|_s(r)} \right)^{\frac{n-1}{p-n+1}} = \\ &= N^p(f, D) \cdot \left(\int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{\omega_{n-1}^{n-1} r \left(\omega_{n-1}^{-1} r^{1-n} \int_{S(y_0, r) \cap f(D)} Q^{n-1}(y) d\mathcal{H}^{n-1} \right)^{1/(n-1)}} \right)^{-\frac{n-1}{p-n+1}} = \\ &= \frac{N^p(f, D) \cdot \omega_{n-1}}{\left(\int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{r \tilde{q}_{y_0}^{1/(n-1)}(r)} \right)^{\frac{n-1}{p-n+1}}} = \frac{N^p(f, D) \cdot \omega_{n-1}}{\left(\int_{r_1}^{r_2} \frac{dr}{r \tilde{q}_{y_0}^{1/(n-1)}(r)} \right)^{\alpha-1}}, \end{aligned} \quad (33)$$

де $\tilde{q}_{y_0}(r) = \frac{1}{\omega_{n-1} r^{n-1}} \int_{S(y_0, r)} \tilde{Q} d\mathcal{H}^{n-1}$ і $\tilde{Q}(y) = \begin{cases} Q^s(y), & y \in f(D), \\ 0, & y \notin f(D) \end{cases}$. Остаточно, з (33) і твердження 1 випливає, що співвідношення

$$M_{\frac{p}{p-n+1}}(\Gamma_f(y_0, r_1, r_2)) \leq \int_{A(y_0, r_1, r_2) \cap f(D)} N^p(f, D) \cdot Q^{\frac{n-1}{p-n+1}}(y) \cdot \eta^p(|y - y_0|) dm(y)$$

виконується для функції $Q(y) = K_{O,p}(y, f^{-1}) := \sum_{x \in f^{-1}(y)} K_{I,p}(x, f)$, що і треба було довести. $\square$

Доведення наслідку 1 безпосередньо випливає з теореми 1 та додаткових аргументів, викладених при доведенні наслідку 3. $\square$

Доведення наслідку 2. Покажемо, що за наявності неперервного продовження f на ∂D випливає умова (6). Дійсно, якщо існує $z_0 \in \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))} \cap \overline{f^{-1}(S(y_0, r_2))}$, то існують і послідовності $x_k \rightarrow z_0$ при $k \rightarrow \infty$, $x_k \in f^{-1}(S(y_0, r_1))$ $k = 1, 2, \dots$, і $y_k \rightarrow z_0$ при $k \rightarrow \infty$, $y_k \in f^{-1}(S(y_0, r_2))$ $k = 1, 2, \dots$. За умовою відображення f має неперервне продовження в z_0 . Тоді $\lim_{k \rightarrow \infty} f(x_k) = \lim_{k \rightarrow \infty} f(y_k) := A_0$. Оскільки $f(x_k) \in S(y_0, r_1)$ і $f(y_k) \in S(y_0, r_2)$, причому, $S(y_0, r_1)$ і $S(y_0, r_2)$ – замкнені множини в $\mathbb{R}^n$, то $A_0 \in \overline{S(y_0, r_1)} \cap \overline{S(y_0, r_2)}$. Отримана суперечність вказує на невірність припущення $z_0 \in \overline{f^{-1}(S(y_0, r_1))} \cap \overline{f^{-1}(S(y_0, r_2))}$. Решта випливає з теореми 1. $\square$

Зауваження 2. Якщо $y_0 \in f(D)$ – внутрішня точка множини $f(D)$ і $0 < r_1 < r_2 < \text{dist}(y_0, \partial f(D))$, твердження теореми 1 залишається справедливим, при цьому, умову (6) можна забрати з формулювання. Дійсно, міркуючи в цьому випадку саме так, як при доведенні теореми 1, маємо зазначену умову (6) автоматично виконаною. Решта доведення не зміниться.

Зауважимо, що достатньо докладно локальну і межу поведінку відображень описано в [3], що дає можливість перенести ці результати на відображення, які приймають

участь в теоремі 1. Зауважимо також, що відображення з оберненою нерівністю Полецького є частиною означення квазіконформності у випадку обмеженої функції Q (див. [4, розд. 13.1]), а в необмеженому випадку були отримані різними авторами за різних умов щодо Q (див., напр., [10, теорема 8.5], [17, лема 3.1], [18] і [19, теорема 1.3]).

Список літератури

- [1] Ковтонюк Д.А., Рязанов В.И., Салимов Р.Р., Севостьянов Е.А. К теории классов Орлича-Соболева // Алгебра и анализ. – 2013. – Т. **25**, № 6. – С. 50–102; translation "Toward the theory of Orlicz-Sobolev classes" in St. Petersburg Math. J. – 2014. – V. **25**, no. 6. – P. 929–963.
- [2] Севостьянов Е.А. О локальном поведении открытых дискретных отображений классов Орлича-Соболева // Укр. матем. ж. – 2016. – Т. **68**, № 9. – С. 1259–1272; translation "On the local behavior of Open Discrete Mappings from the Orlicz-Sobolev Classes" in Ukr. Math. J. – 2017. – V. **68**, no. 9. – P. 1447–1465.
- [3] Севостьянов Е.О., Скворцов С.О., Довгопятий О.П. Про негомеоморфні відображення з оберненою нерівністю Полецького // Укр. мат. вісник. – 2020. – Т. **17**, № 3. – С. 414–436; translation "On nonhomeomorphic mappings with the inverse Poletsky inequality" in Journal of Mathematical Sciences. – 2021. – V. **252**, no. 4. – P. 541–557.
- [4] Väisälä J. Lectures on n -Dimensional Quasiconformal Mappings. – Lecture Notes in Math. 229, Berlin etc.: Springer-Verlag, 1971.
- [5] Ziemer W.P. Extremal length and conformal capacity // Trans. Amer. Math. Soc. – 1967. – V. **126**, no. 3. – P. 460–473.
- [6] Ziemer W.P. Extremal length and p -capacity // Michigan Math. J. – 1969. – V. **16**. – P. 43–51.
- [7] Hesse J. A p -extremal length and p -capacity equality // Ark. Mat. – 1975. – V. **13**. – P. 131–144.
- [8] Шлык В.А. О равенстве p -емкости и p -модуля // Сиб. матем. журн. – 1993. – V. **34**, № 6. – С. 216–221; translation "The equality between p -capacity and p -modulus" in Siberian Mathematical Journal. – 1993. – V. **34**, no. 6. – P. 1196–1200.
- [9] Федерер Г. Геометрическая теория меры. – Москва: Наука, 1987.; English version "Geometric Measure Theory". – Berlin etc.: Springer, 1969.
- [10] Martio O., Ryazanov V., Srebro U., Yakubov E. Moduli in modern mapping theory. – Springer Science + Business Media, LLC: New York, 2009.
- [11] Пономарёв С.П. N^{-1} -свойство отображений и условие (N) Лузина // Матем. заметки. – 1995. – Т. 58. – С. 411–418; translation "The N^{-1} -property of mappings, and Luzin's (N) condition" in Math. Notes. – 1995. – V. **58**, no. 3. – P. 960–965.
- [12] Сакс С. Теория интеграла. – М.: Издательство иностранной литературы, 1949; English version "Theory of the Integral". – New York: Dover Publ. Inc., 1964.

- [13] *Ильютко Д.П., Севостьянов Е.А.* О граничном поведении открытых дискретных отображений на римановых многообразиях // Матем. сб. – 2018. – Т. **209**, № 5. – С. 3–53; translation "Boundary behaviour of open discrete mappings on Riemannian manifolds" in Sb. Math. – 2018. – V. **209**, no. 5. – P. 605–651.
- [14] *Рязанов В.И. и Севостьянов Е.А.* Равностепенно непрерывные классы кольцевых Q -гомеоморфизмов // Сиб. матем. ж. – 2007. – Т. **48**, № 6. – С. 1361–1376; translation "Equicontinuous classes of ring Q -homeomorphisms" in Siberian Math. J. – 2007. – V. **48**, no. 6. – P. 1093–1105.
- [15] *Салимов Р.Р. и Севостьянов Е.А.* Аналоги леммы Икома-Шварца и теоремы Лиувилля для отображений с неограниченной характеристикой // Укр. матем. ж. – 2011. – Т. **63**, № 10. – С. 1368–1380; translation "Analogues of the Ikoma-Schwartz lemma and Liouville theorem for mappings with unbounded characteristic" in Ukrainian Math. J. – 2012. – V. **63**, no. 10. – P. 1551–1565.
- [16] *Кураатовский К.* Топология, т. 1. – М.: Мир, 1966; English version "Topology, v. 1". – New York–London, Academic Press, 1968.
- [17] *Cristea M.* On the lightness of the mappings satisfying generalized inverse modular inequalities // Israel J. Math. – 2018. – Vol. **227**. – P. 545–562.
- [18] *Kovtonyuk D., Ryazanov V.* On the theory of mappings with finite area distortion // J. Anal. Math. – 2008. – Vol. **104**. – P. 291–306.
- [19] *Sevost'yanov E.A.* An analog of the Väisälä inequality for surfaces // Complex Analysis and Operator Theory. – 2019. – Vol. **13**, no. 6. – P. 2939–2948.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Євген Олександрович Севостьянов

1. Житомирський державний університет ім. І. Франко

вул. Велика Бердичівська, 40

м. Житомир, Україна, 10 008

2. Інститут прикладної математики і механіки НАН України,

вул. Добровольського, 1

м. Слов'янськ, Україна, 84 100

e-mail: esevostyanov2009@gmail.com